

DE WOESTIJD ZAL BLOEIEN, preek Jesaja 35: 1-10

De Atacama-woestijn in Chili is een van de droogste plekken op aarde. Soms valt er niet meer dan 1 mm regen per jaar. Ter vergelijking: in Nederland valt ongeveer 850 mm. Daar in die woestijn is het dor en droog, er groeit helemaal niets. Maar eens in de 5 tot 7 jaar valt er regen, soms heel veel regen, en verandert de woestijn in één grote bloemenzee. Als je dit natuurwonder wilt bekijken, moet je snel zijn, want de bloemenpracht is zo weer verdwenen. Maar een woestijn kan dus tot bloei komen. Blijkbaar overleven de zaadjes de droogte. Zolang er geen regen valt, verkeren de zaden in een soort winterslaap. Die kan jaren duren. Maar als de zaadjes in aanraking komen met water, wordt de bescherm laag weggespoeld en ontkiemen ze tot een ware bloemenzee. Dit verschijnsel wordt 'desierto florido' genoemd: de bloeiende woestijn.

De woestijn zal bloeien, krijgt het volk Israël te horen in Jesaja 35. Waarschijnlijk klinken deze woorden terwijl ze in ballingschap zitten. Als balling woon je op een plek waar je niet wilt zijn, ver weg van huis, ver weg van de tempel, ver weg van God. Hun leven voelt als een woestijn: dor, droog en verlaten. In de Bijbel functioneert het beschreven landschap vaak als een spiegel. Ze zitten in de woestijn, maar zo begint het niet. Het begint allemaal in een paradijselijke tuin met vier rivieren, met bomen vol de meest aantrekkelijke vruchten. Tussen de regels door wordt ook nog vermeld dat het goud daar uitstekend is. Maar nu zijn ze in de woestijn van de ballingschap beland. En het is ook nog te wijten aan hun eigen afvalligheid. Hun verbanning is uiteindelijk hun eigen schuld. Ze zien het als een oordeel.

Het woestijngevoel is hier iets van het hele volk, iets van het collectief. Want ook als samenleving kun je het gevoel krijgen dat je je in een woestijn bevindt. Ik heb het gevoel dat de wereld waarin we leven steeds meer de trekken van een woestijn krijgt. Het is onherbergzaam, het gaat hard tegen hard, en er bloeit weinig. Je kunt aan Nederland denken, maar ook wereldwijd. Ik heb geen trillende handen en knikkende knieën, zoals de tekst vertelt. Maar iedere morgen kijk ik enigszins gespannen: wat heeft die oranje kuif nu weer bedacht in dat ovale kantoor? Of ben ik nu te negatief? Maar ook de vraag daarachter: in hoeverre hebben we het aan onszelf te wijten?

Ook je geloof kan als een woestijn aanvoelen. Van je bloeiende geloof van vroeger is maar weinig over. Je staat geestelijk droog en God is ver weg. Het kan ook gelden voor je leven. Een depressie loert. Je zit in een situatie waar je niet wilt zijn. Je gaat wel door, maar de sjeu is eraf. Of je zit in jezelf opgesloten. Lamelijk, cynisch en je hebt nergens zin in. Wellicht heb je het niet eens door van jezelf. Welke woestijn zit er in jou? Welke transformatie zou jij nodig hebben?

De bekende psychiater Piet Kuiper werd zelf depressief. Hij genas en schreef er een mooi boek over. *Ver heen* is de titel. Op een dag, als hij heel 'ver heen' is, heeft hij een gesprek met een predikant. Hij zegt: "Dominee, ik zit in de hel." Maar dan reageert de predikant: "Nee, jij zit niet in de hel, je zit in de woestijn." Wat een wijze en hoopvolle reactie! De hel is een gevangenis zonder uitgang. Een woestijn houdt ergens op, die heeft een uitgang. Door een woestijn kun je heen trekken tot je aankomt bij de grens, waar het Beloofde Land begint. Piet Kuiper krijgt hoop. Hij krijgt een ander beeld aangereikt. Een beeld dat recht doet aan zijn situatie, maar ook een beeld waarin hoop

zit. Want wat we hier op het spoor komen, is dat het beeld van de woestijn niet alleen troosteloos is, maar ook hoop in zich draagt. Hoop en verbeelding gaan samen. Je ziet het voor je, dat het anders kan worden. Het woord *hoop* komt in ons Bijbelgedeelte niet voor, maar de hoopvolle beelden buitelen over elkaar heen. Verlamden die als herten springen. Welig bloeiende lelies. Waterplassen met riet. Je ziet het voor je. Beelden die hoop geven.

Op het eerste gezicht is de woestijn een troosteloos beeld. Je hebt er niets te zoeken. Maar vergis je niet. Want de woestijn bergt een grote belofte in zich. Hij kan gaan bloeien. Want overal liggen van die zaadjes te wachten op de regen.

Ik moet denken aan bisschop Tutu. Zijn leven lang strijdt hij tegen onrecht. Zo op het oog met een onoverwinnelijk optimisme. Niet stuk te krijgen. Maar in een interview zegt hij: “Ik ben helemaal geen optimist, maar ik ben wel een hoopvol mens. Want ik geloof dat God mensen en situaties kan veranderen.” Dat is de kern van zijn geloof. *Transfiguratie* noemt hij dat. God kan de meest verschrikkelijke situaties van gedaante doen veranderen. Woestijnen kunnen in bloemenzeeën veranderen. Dat geloof houdt hem op de been in de tientallen jaren dat hij strijdt tegen de apartheid. Hij blijft zijn blanke tegenstanders zien als broeders en zusters. Hij legt zich niet neer bij onrecht, want God gaat het veranderen. Hij is er zo zeker van dat hij tegen president Botha zegt: “Het pleit is in ons voordeel beslecht. Kom aan onze kant.” Terwijl er helemaal nog niets op wees: de apartheid beleefde haar hoogtijdagen.

De woestijn zal gaan bloeien. Daarom kunnen we sterk zijn en hoeven we niet bang te zijn. Want, zegt Jesaja: “Jullie God komt met zijn wraak. Gods vergelding zal komen. Hijzelf zal jullie bevrijden.” Het zijn van die teksten die je liever overslaat. Maar volgens mij is dit ongelooflijk goed nieuws. Want dit betekent dat machthebbers met bloed aan hun handen er niet mee weggelopen. De mannen op het wereldtoneel – hun namen noemen zou te veel eer zijn – zullen de gevolgen dragen. In Psalm 4 roept God uit: “Mannen, hoe lang zullen jullie mijn eer te schande maken?” Die mannen, die met landen en mensen schuiven alsof het schaakstukken zijn, zullen niet ontsnappen. Want God kijkt naar het verdriet dat dat geeft bij slachtoffers. Er zal recht geschieden. Ook dat is een aspect van de bloeiende woestijn.

De samenleving en ons eigen leven zijn soms een woestijn. Troosteloos, onherbergzaam en verlaten. Maar vergis je niet! Overal liggen van die zaadjes. Kiemen van hoop. Ook in Washington, ook in Moskou, ook in ... Je moet eens kijken wat er gebeurt als het gaat regenen. Ik hoop op stromen van regen, stromen, stromen van zegen, komen als plasregens neer. Maar die zaadjes liggen ook op de bodem van ons eigen hart. Ze wachten om tot bloei te kunnen komen. Moeten we wachten op die goddelijke regenbui? Wat kunnen we wachtend daarop doen? Ik denk drie dingen: bidden, het goede doen en wachten op Gods tijd. Het sluit aan bij onze slogan: Wij planten en begieten, God geeft groei.

Amen.